

Vårt datum: 2025-11-03

Ert datum: 2025-09-10

Vårt dnr: 33-1954/2025

Er ref: KN2025/01543

Yttrande

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.me.remissor@regeringskansliet.se

Handläggare:

Mattias Göransson

SOU 2025:88 – Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2025-09-10 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. SGU noterar att föreslagna ändringar även kommer att innebära följdändringar i sektorslagstiftningar och instruktioner för riksintressemyndigheterna. SGU har inget att erinra mot dessa följdändringar. I övrigt vill SGU framföra följande.

Förslaget att samla bestämmelser om hushållning i en särskild lag

SGU ställer sig i huvudsak positiv till att samla bestämmelserna om hushållning i en särskild lag. SGU anser att en renodling av hushållnings- och planeringsperspektiven på detta sätt kan stärkas genom att samhällspolitiska avvägningar och geopolitisk hänsyn kan få större utrymme vid prövningen i samband med förändrad markanvändning.

SGU ser att separationen mellan miljöbalken och hushållningsbestämmelserna skulle kunna få en negativ effekt på de långsiktiga övervägandena kopplat till miljö eftersom miljöbalkens syfte som skyddslagstiftning inte får lika stor tyngd i detta skede. SGU tolkar dock att miljökraven på verksamheter inte kommer att sänkas i tillståndsprövningen varför risken inte framstår som lika hög.

Besked om det allmännas grundläggande syn på lämpligheten av viss verksamhet på en viss plats

SGU har svårt att se hur den föreslagna förändringen av regeringens tillåtlighetsprövning kommer att förenkla för verksamhetsutövarna eller påskynda tillståndprocesserna. Detta med tanke på den komplexitet som ofta gör sig gällande vid tillståndsfrågor och tillåtlighet för miljöfarliga verksamheter, framför allt i förhållande till EU-rätten. Ett områdesanvändningsbesked ska vara avgränsat och endast besluta om användningen av mark- och vattenområdet är lämpligt utifrån hushållningsbestämmelserna. Detta innebär att det finns en risk att vissa frågor som är förknippade med markanvändning riskerar att tynga senare processer om områdesanvändningsbeskedet inte är tydligt över vilka aspekter som beaktats, exempelvis konsekvenserna av följdverksamheter. Då frågor avseende tillåtligheten i förhållande till miljökrav inte avgörs genom områdesanvändningsbeskedet innebär beskedet att ett tillstånd i miljöprocessen inte heller kan påräknas. Enligt SGU finns det då en risk att beskedet kommer innebära längre processer men att osäkerhet om en verksamhet kan anses tillåtlig eller inte fortfarande är kvar för investerare.

SGU har läst förslaget i 6 kap. 15 § andra stycket, andra ledet ”till annat krav enligt miljöbalken eller annan lag som påverkar förutsättningarna för om en specifik verksamhet kan tillåtas på en specifik plats” som att

frågor avseende miljö kvalitetsnormer och tillåtligheten utifrån dessa även fortsättningsvis kommer att bedömas i miljöprövningen.

Föreslagna ändringars inverkan för framtida koldioxidlagring

Sverige har till skillnad från Finland, vilket nämns i SOUn, en berggrund som är lämplig för koldioxidlagring, särskilt till havs i de södra delarna av landet (**Rapportering av regeringsuppdrag. Geologisk lagring av koldioxid, delrapport 2**). SGU anser att det är bra att utredningen har tänkt på hur föreslagna ändringar kan påverka förutsättningar för koldioxidlagring och att man särskilt beaktat vem som ska sända tillståndsförslag för koldioxidlagring till Europeiska kommissionen men att processen i sig inte verkar innebära någon effektivisering för blivande verksamhetsutövare.

Föreslagna ändringars inverkan för NZIA och CRMA

Net Zero Industry Act, NZIA, ska bidra till minskade eller negativa utsläpp av växthusgaser och stöder på olika sätt investeringar i teknik som kan bidra till en sådan utveckling. Ett erkännande som strategiskt nettonollprojekt innebär bland annat att särskilda tidsfrister ska gälla för tillstånd som företaget behöver ansöka om i ett senare steg. Strategiska projekt kopplade till utvinning inom Critical Raw Materials Act, CRMA, ska inte behöva vänta längre än 27 månader för nödvändiga tillstånd. SGU har inte kunnat utläsa hur områdesanvändningsbeskedet kan påverka tidsfristerna enligt EU 1252/2024 (CRMA) och EU 1735/2024 (NZIA) varför detta behöver beläggas bättre.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anette Madsen

I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksjurist Erika Hedlund, jurist Caterina Carreman, utredare Peter Åkerhammar och statsgeolog Carola Lindeberg deltagit. Statsgeolog Mattias Göransson har varit föredragande.

Anette Madsen

Mattias Göransson